

90 lat

Profesora Zbigniewa Chłapa

Dar przyciągania

„Jedną z cech Profesora jest umiejętność zjednywania sobie przyjaciół” – powiedział prof. Igor Gościński, otwierając 11 kwietnia uroczyste spotkanie z okazji 90. urodzin profesora Zbigniewa Chłapa, osoby niezwyklej, o wyjątkowych zasługach dla naszego kraju, dla demokracji, samorządu lekarskiego, dla nauki, wreszcie wielkiego społecznika. Nic więc dziwnego, że sala Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego wypełniła się szczerze przyjaciółmi, współpracownikami i uczniami Profesora Chłapa. To wyjątkowe spotkanie zorganizowali dla niego Towarzystwo Lekarskie Krakowskie, Komisja Nauk Medycznych Oddziału PAN w Krakowie oraz Stowarzyszenie Lekarze Nadziei. W ich też imieniu prof. Gościński – prezes TLK – przywitał Jubilata i jego gości.

Wśród nich był prof. Maciej Małecki, dziekan Wydziału Lekarskiego CM UJ, który w imieniu władz Uniwersytetu Jagiellońskiego, całej społeczności akademickiej wręczył Profesorowi Chłapowi medal *Plus ratio quam vis*, przyznawany przez Uniwersytet osobom szczególnie zasłużonym dla Almae Matris.

– To była połowa lat 80., byłem studentem medycyny, profesor Chłap był moim wykładowcą. Ale zapamiętałem szczególnie pewien moment. Któregoś dnia, idąc przez teren Szpitala Uniwersyteckiego z moją nieżyjącą już koleżanką, dostrzegliśmy drobną sylwetkę człowieka rozładowującego

ciężarówkę pełną paczek. Tym człowiekiem był profesor Chłap, a w pudłach były dary dla prowadzonej przez niego filii Stowarzyszenia „Lekarze Nadziei”. Pomagaliśmy z koleżanką przez pół dnia i to był jeden z bardziej pożytecznie spędzonych dni – wspominał swoje pierwsze kontakty z Profesorem dziekan Małecki.

Olbrzymie zaangażowanie Profesora w pomoc humanitarną w kraju i zagranicą podkreślił także prezes Igor Gościński, wręczając Jubilatowi przyznany przez TLK pamiątkowy Medal doktora Stanisława Grochmala oraz prof. Zdzisław Gajda, przekazując Jubilatowi w imieniu Stowarzyszenia Absolwentów Wydziałów Medycznych UJ Medal Macieja z Miechowa.

Przebogaty życiorys profesora Zbigniewa Chłapa przedstawił dr hab. Piotr Kopiński z Krakowskiej Akademii im. A. Frycza-Modrzewskiego, jeden z wielu uczniów profesora. (Szczegółowy biogram Profesora zamieszczamy poniżej.) Osobisty charakter miało także następne wystąpienie, kiedy prof. Kalina Kawecka-Jaszcz, składając życzenia w imieniu Komisji Nauk Medycznych PAN, przeczytała także list od przyjaciela Jubilata profesora Pawła Mikułowskiego, mieszkającego w Szwecji. Były także oficjalne życzenia od patofizjologów i patomorfologów oraz Katolickiego Stowarzyszenia Lekarzy Polskich.

Szczególne podziękowania skierował do Profesora występujący w imieniu samorządu lekarskiego prezes krakowskiej Okręgowej Izby Lekarskiej doktor Robert Stępień:

– Czuję się niezmiernie zaszczycony. Niewiele jest okazji, by złożyć osobiście hołd postaci tak zasłużonej dla całego środowiska medycznego kraju, dla samorządu lekarskiego, dla polskiej medycyny – mówił prezes Stępień, życząc Profesorowi w imieniu Okręgowej Rady Lekarskiej i całego środowiska samorządowego zdrowia i satysfakcji z codzienności oraz pomyślnego spełniania się życzeń: – Coś nas pcha wciąż do przodu i oby sił Panu na tej drodze nadal nie brakowało.

Okręgowa Izba Lekarska w Krakowie przyznała Profesorowi Chłapowi najwyższe swoje wyróżnienie – statuetkę im. Macieja Leona Jakubowskiego.

Głos zabrał także pierwszy prezes odrodzonej Okręgowej Izby Lekarskiej w Krakowie, doktor Jan Ciećkiewicz:

– Chciałbym nawiązać do okresu, o którym profesor Szczęklik mówił: „być może to najważniejsze 10 lat naszego życia”, mianowicie do czasu formowania się „Solidarności”, jej powołania, do stanu wojennego i tego, co potem nastąpiło. Byłem pierwszym prezesem Okręgowej Izby Lekarskiej w Krakowie tylko dlatego, że profesor Chłap zaparł się rękami i nogami, żeby prezesem nie zostać, choć był naturalnym kandydatem na to stanowisko. Dlaczego nim był? Bo po okresie pierwszej euforii tworzenia „Solidarności” przyszedł czas bardziej mroczny. I prawdziwą duszą „Solidarności” służył zdrowiu w Małopolsce w tym czasie był właśnie profesor Zbigniew Chłap. Wokół niego wszystko się koncentrowało. Nie był szefem, nie pchał się na sztandary,

nie starał się o to by, być aresztowanym i cierpieć, tylko po prostu mrówczą pracą organizował, organizował i organizował. Jeżeli z czegoś jestem dumny w życiu, to z tego, że mogę się do Profesora Chłapa zwracać „Drogi Zbyszku” – wyznał doktor Ciećkiewicz.

O wspomnienie swoich kontaktów z Profesorem Chłapem poprosiliśmy także doktora Wiesława Latuszka-Łukasiewicza – działającego w czasie studiów medycznych w NZS, którą to organizacją opiekował się profesor Zbigniew Chłap.

– Kształtował nas, prostował nasze myślenie i stawiał wymagania. Już sama jego obecność powodowała, że pewnych rzeczy nie wypadało. Profesor Chłap był chodzącym wzorcem etycznej postawy, jedną z najważniejszych postaci tamtych czasów w Krakowie. Zawsze też mogliśmy liczyć na jego pomoc.

To osoba wyjątkowa, niepowtarzalna, osobowość wspinała – powiedział nam doktor Latuszek-Łukasiewicz.

Wszyscy podkreślali ogromną skromność Profesora, wiodącą nawet w dniu własnych urodzin. Profesor w swoim wystąpieniu wyłącznie dziękował, przepraszając jednocześnie, jeśli w tych podziękowaniach kogoś pominął. Złożył też swoim gościom życzenia: „Obyście mieli w życiu jak najwięcej prawdziwych satysfakcji, bo to one pozwalają cieszyć się życiem...”

Po zakończeniu uroczystości spytaliśmy Profesora Chłapa, czy na swej drodze życia dokonał wyboru, którego dziś by raczej nie powtórzył, czy podjął jakąś niewłaściwą decyzję?

Profesor odpowiedział: – Mój ojciec bardzo chciał, żebym został prawnikiem, a nie lekarzem. Wybór był trudny, nie byłem go pewny. Ale chyba jednak nie żałuję, że sprzeciwiłem się woli ojca. Bo ja się doskonale w tej medycynie znalazłem. Mimo że zrobiłem jeden unik. Nie jestem i nigdy nie byłem praktykiem. Od początku pociągała mnie sama idea medycyny, nauka i szukanie w medycynie dobra, które w jednym kręgu nazywa się miłosierdziem, w drugim – działalnością humani-

tarną. Temu się poświęcałem przez ponad 30 lat. A pozostałe moje wybory były raczej trafne. A co czuję, kiedy patrzę na dzisiejszą rzeczywistość? Jestem przecież „Lekarzem nadziei”, więc mam nadzieję, że to wszystko się jakoś uładzi...

Jolanta Grzelak-Hodor
Fot. Jerzy Sawicz

Zbigniew Chłap

Urodził się 8 kwietnia 1928 roku w Dąbrowie Górniczej. Jego ojciec – Andrzej Chłap, był nauczycielem j. polskiego w gimnazjum w Częstochowie. Kiedy w kampanii wrześniowej, po bitwie pod Kockiem, został wzięty do niewoli, a matka nie miała środków do życia ani żadnego wsparcia, Zbigniew trafił na cztery lata do domu dla wojennych sierot i półsierot, zorganizowanego przez Radę Główną Opiekunczą w klasztorze na Jasnej Górze. Tam wstąpił, za pośrednictwem jednego z wychowawców, do Szarych Szeregów, brał udział w akcjach dywersyjnych. Po zdaniu matury w Częstochowie, w 1947 roku rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim krakowskiej Akademii Medycznej. Dyplom lekarza otrzymał w 1952 roku, po czym podjął pracę jako młodszy asystent w Katedrze Anatomii Patologicznej u prof. Janiny Kowalczykowej. W 1959 roku uzyskał stopień doktora nauk medycznych za pracę poświęconą cytopatologii komórek nowotworowych, a w 1963 roku habilitację z tego zakresu. W latach 1963-1965 przebywał na stypendium WHO w Instytucie Onkologii G. Reussy w Paryżu.

Po powrocie do kraju pracował naukowo w Katedrze Patomorfologii AM, pełniąc m.in. funkcję specjalisty wojewódzkiego ds. patomorfologii w ówczesnym województwie krakowskim. Dzięki wcześniejszym kontaktom w środowisku medycznym we Francji i świetnej znajomości języka francuskiego w 1970 roku ponownie wyjechał za granicę, do Algierii, gdzie do 1973 roku kierował Katedrą Patologii Klinicznej na Uniwersytecie w Oranie. Po powrocie do Krakowa objął kierownictwo Katedry Patofizjologii krakowskiej AM, w 1977 roku otrzymał nominację profesorską, obowiązki szefa Katedry sprawował aż do emerytury.

Fot. K. Pollesch

W minionych latach był też członkiem Zespołu Krajowego Patomorfologii, członkiem Komitetu Patomorfologii Polskiej Akademii Nauk (1962-1970) oraz członkiem Komisji Nauk Medycznych PAN (od 1976 roku). W trakcie wieloletniej kariery sprawował także funkcję dziekana Wydziału Lekarskiego AM (1991-1993), należąc do grona orędowników powrotu nauczania medycyny do Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pracował także na uczelniach w Tunezji i Maroku.

Dorobek naukowy profesora Zbigniewa Chłapa to ponad 180 prac z patomorfologii klinicznej i eksperymentalnej, współautorstwo podręcznika „Patofizjologia” i multimedialny „Atlas cytopatologii chorób miąższowych płuc” – rezultat wieloletnich badań.

Obok działalności naukowej sferą ogromnej aktywności prof. Zbigniewa Chłapa była walka o zmiany ustrojowe w Polsce. W momencie powstania „Solidarności” w 1980 roku został współorganizatorem komitetu założycielskiego NSZZ na krakowskiej AM, następnie wiceprzewodniczącym Komitetu Zakładowego „Solidarności” AM i Państwowego Szpitala Klinicznego w Krakowie. Reprezentował też Związek w Senacie AM. W tej roli uczestniczył w gdańskich obradach Komisji Porozumawczej Komitetów Założycielskich „S” Akademii Medycznych.

Uroczystość wręczenia profesury

Po wprowadzeniu stanu wojennego związał się z ruchem wydawnictw podziemnych, był także współtwórcą lekarskiego punktu pomocy i apteki darów przy kościele św. Anny w Krakowie. Blisko współdziałał z Arcybiskupim Komitetem Pomocy Więzionym, był członkiem Wikariatu Solidarności z Pokrzywdzonymi. W 1985 roku opracował dla Kurii w Krakowie dokumentację medyczną dotyczącą pobicia księdza Tadeusza Isakowicza-Zaleskiego. Był kilkakrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez służbę bezpieczeństwa.

W tym okresie Profesor nawiązał współpracę z zagranicznymi organizacjami charytatywnymi, m.in. Médecins du Monde, Médecins sans Frontières, Pharmaciens sans Frontières i innymi, wspomagającymi „Solidarność”. W rezultacie już w 1985 roku powstała, początkowo niejawną, polska filia organizacji Lekarze Świata. Jej twórcą i przewodniczącym był profesor Zbigniew Chłap. Oficjalna rejestracja nastąpiła dopiero w 1989 roku, natomiast w 1995 roku, w wyniku pewnych różnic z organizacją macierzystą na tle ideowym, przekształcono ją w Stowarzyszenie „Lekarze Nadziei”, nadal współpracujące z Lekarzami Świata. Stowarzyszenie prowadziło działalność w wielu państwach, niosąc pomoc humanitarną, m.in. w Rumunii, Mołdawii, na Ukrainie, Białorusi, Kamerunie, Kurdystanie, wielokrotnie z osobistym udziałem prof. Zbigniewa Chłapa. Działa ono do dzisiaj pod przewodnictwem profesora, opiekując się bezdomnymi, zaopatrując ich w żywność i odzież, prowadząc m.in. bezpłatną Aptekę Leków Darów.

W 1989 roku prof. Zbigniew Chłap uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu, w podzespole ds. zdrowia. Należał tam do inicjatorów odrodzenia samorządu lekarskiego w Polsce, przygotował wniosek o powołanie izb, aktywnie uczestniczył w tworzeniu formalnych podstaw działania i struktur samorządu lekarskiego. Podczas I kadencji samorządu, w latach 1989-1993 jako członek Naczelnej Rady Lekarskiej – prof. Zbigniew Chłap pełnił obowiązki przewodniczącego Komisji Etyki. Zajmując w sporach o wartości moralne zawodów medycznych stanowisko zgodne z wykładnią etyki katolickiej, był jednym z głównych autorów Kodeksu Etyki Lekarskiej uchwalonego w grudniu 1991 roku na II Nadzwyczajnym Zjeździe Lekarzy w Bielsku-Białej, obradującym pod przewodnictwem zaprzyjaźnionego z Profesorem od lat Jana Ciećkiewicza.

Mimo wieku, Profesor wciąż pozostaje aktywny na niwie publicznej, m.in. w latach 1995-2000 działał w Społecznym Komitecie Odnowy Zabytków Krakowa; od 1996 roku jest członkiem Związku Polskich Kawalerów Maltańskich; ekspert Konferencji Episkopatu Polski. Od lat działa w Polskim Towarzystwie Lekarskim, Polskim Towarzystwie Patomorfologów, Polskim Towarzystwie Fizjologicznym, Europejskim Towarzystwie Patologów. Jest też członkiem Papieskiej Akademii „Pro Vita”, organizacji ASS Doctors Who Respect Human Life, Francuskiego Towarzystwa Cytologii Klinicznej.

Odnaczony m.in. Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska (Londyn), patentem Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny, francuskimi Palmami Akademickimi, Złotym Medalem Alberta Schweizera, Medalem *Pro Publico Bono*, Medalem *Gloria Medicinæ*, Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

opr. SC

Prośba o pomoc w obsadzeniu społecznych dyżurów w Przychodni Stowarzyszenia Lekarzy Nadziei

W imieniu Zarządu Głównego Stowarzyszenia Lekarze Nadziei zwracamy się z prośbą do Szanownych Koleżanek i Kolegów o pomoc w obsadzeniu społecznych dyżurów w Przychodni Lekarskiej dla Ludzi Bezdomnych i Ubogich w Krakowie przy ul. Smoleńsk 4.

Powyzsza prośba związana jest ze zwiększonym napływem w okresie chłódów chorych, potrzebujących doraźnej pomocy medycznej, zwłaszcza ogólnolekarskiej.

Ponieważ sytuacja staje się nagląca, przeto uprzejmie prosimy o pomoc i wsparcie działalności charytatywnej, którą Stowarzyszenie Lekarze Nadziei prowadzi od blisko trzydziestu lat na rzecz ludzi znajdujących się niejednokrotnie w dramatycznej sytuacji.

Czas pełnienia dyżurów (między godz. 12 a 17) do uzgodnienia – np. 2 godz. 1 raz w tygodniu.

Przychodnia posiada bardzo dobre zaplecze lokalowe, podstawową aparaturę, własną aptekę i kwalifikowany zespół pielęgniarstwa. Brak lekarzy sprawia jednak, iż nie jesteśmy w stanie udzielić doraźnej pomocy wielu chorym w potrzebie.

W sprawie podjęcia dyżurów uprzejmie prosimy o kontakt:

Zarząd Główny SLN

al. Pokoju 7, tel. 12 414 30 05 – w godz. 10–15

**Przewodniczący prof. Zbigniew Chłap
tel. 603 962 481**

**Kierownik Przychodni – lek. Anna Kopta,
tel. 12 433 51 30 – w godz. 12–17**

**Recepcja – piel. Bogumiła Jakus
tel. 508 164 802, w godz. 12–17**

Z wyrazami poważania

*Przewodniczący Zarządu Głównego
Stowarzyszenia Lekarze Nadziei
prof. dr hab. Zbigniew Chłap*